

Aandacht voor zingeving in het verpleeghuis: hoe train je de zorgprofessionals?

Niecky Fruneaux (Liemerij Zevenaar e.o.)

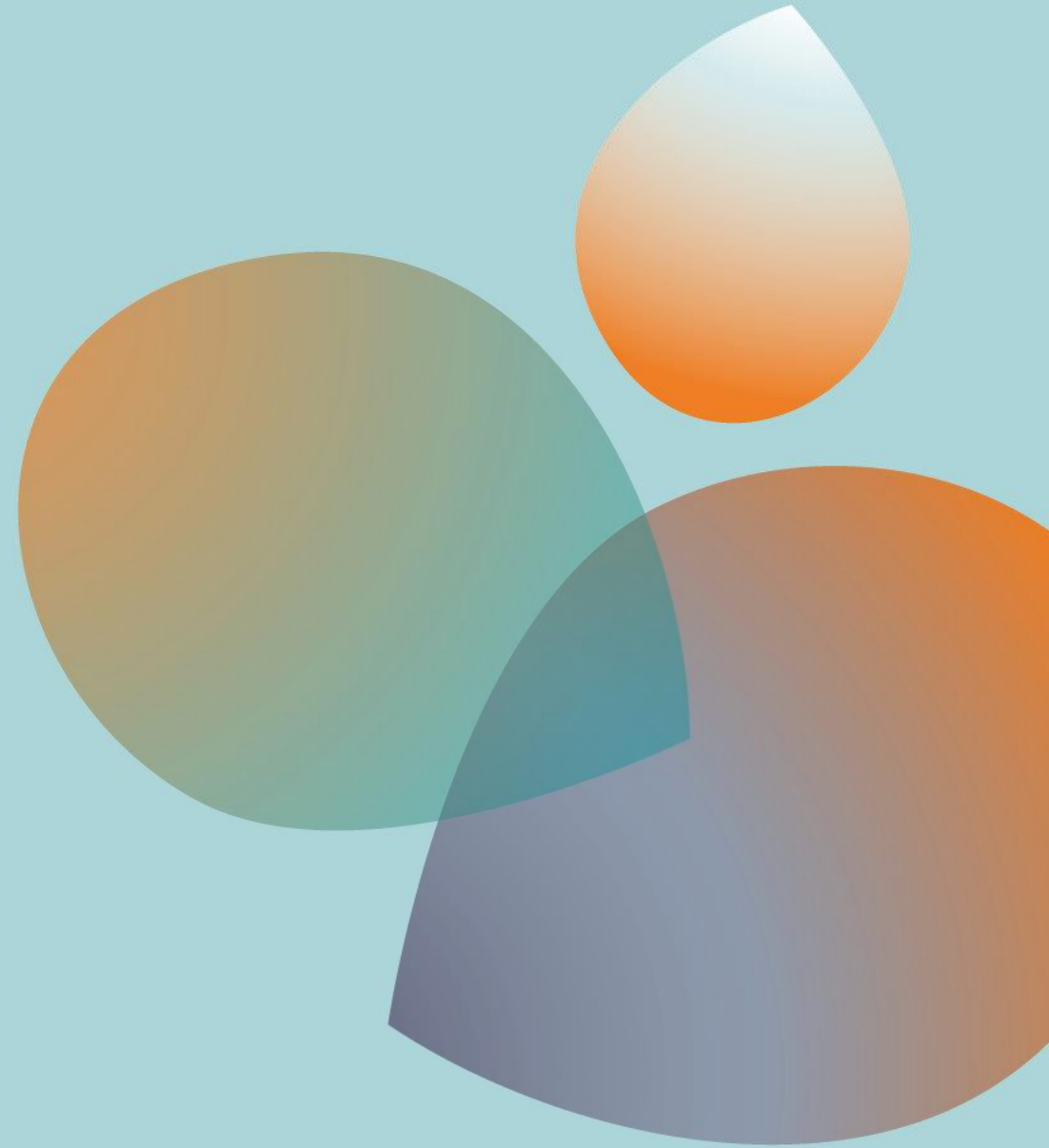
Nico van der Leer (PZC Dordrecht)

Disclosure

- I have no (potential) conflict of interest
- Relationships potentially relevant to this meeting:
- Radboudumc / UKON / Agora / Reliëf
- Company names: PZC Dordrecht / Liemerije
- Sponsorship or research funds: ZonMw
- No remuneration or other (financial) compensation
- Shareholder: None
- No other relationships

Introductie

Even voorstellen
Alliantie Zinvolle zorg in het verpleeghuis
Opbouw deelsessie

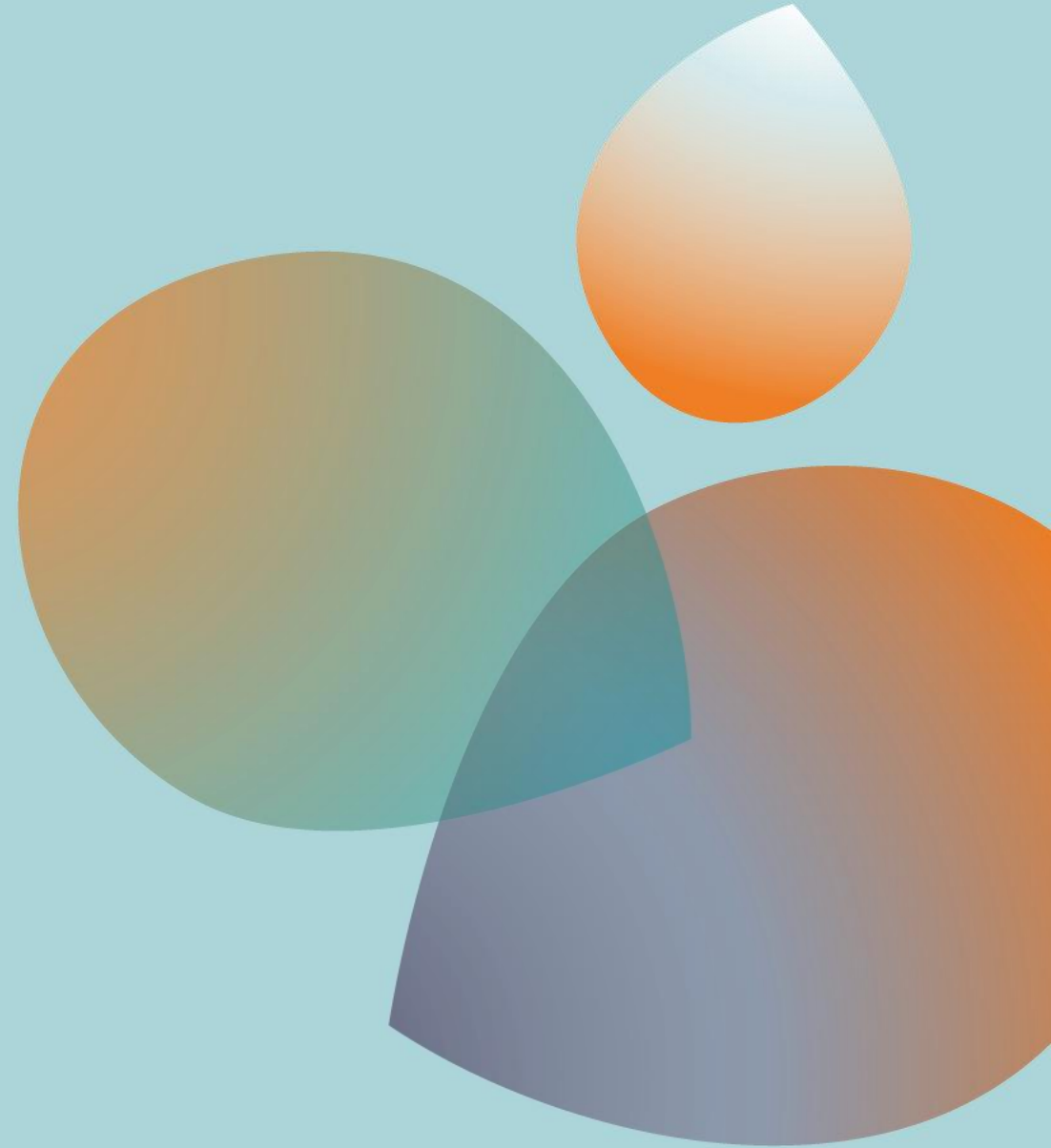
Kennismaken met elkaar

In 2-tallen:

Stel jezelf aan de ander voor als mens en in je functie.

Daarbij vragen we je om ook iets te vertellen over:

- Iets dat je afgelopen week in je werk gedaan of ervaren hebt, dat voor jou met zingeving te maken heeft.
- Wat hoop je uit deze deelsessie mee te nemen?

Wat betekent het om in een verpleeghuis te gaan wonen ?

De 5 thema's

Ingrijpende verandering

Veelvoudig verlies

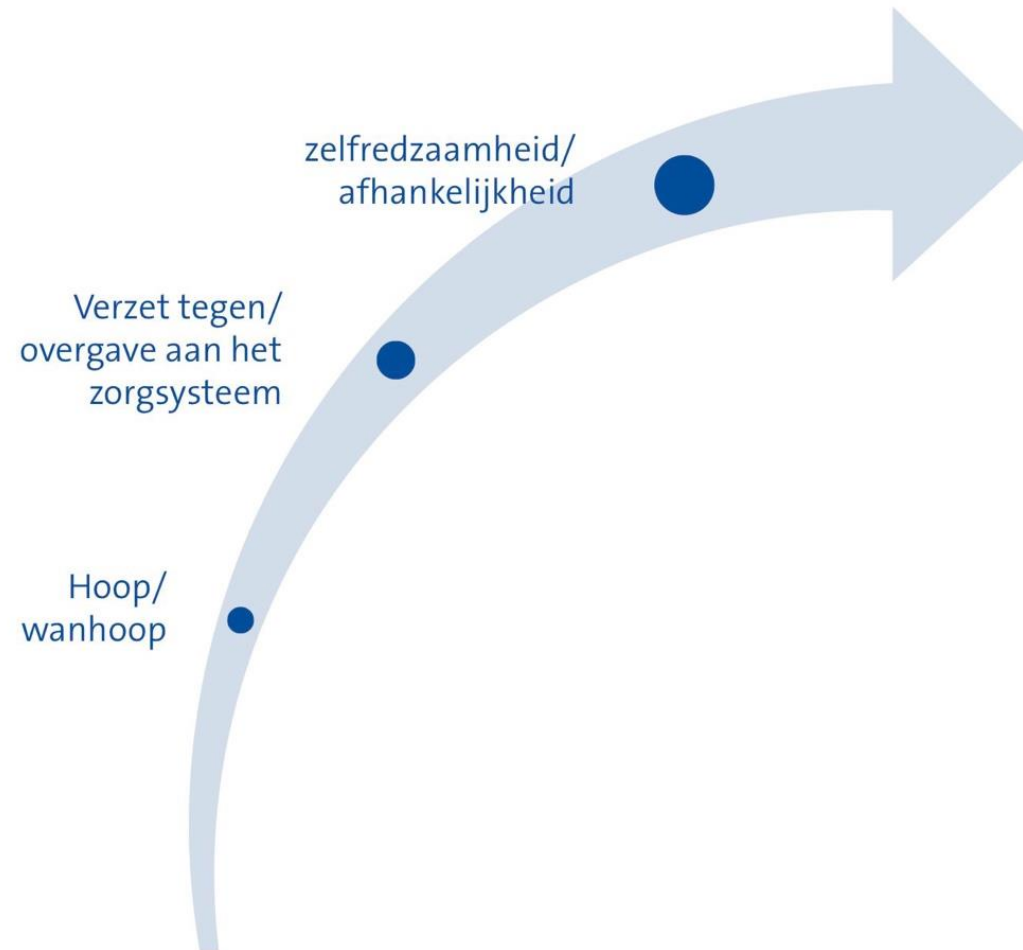
Verborgene verdriet

Vreugde en dankbaarheid

Verlangen naar verbinding

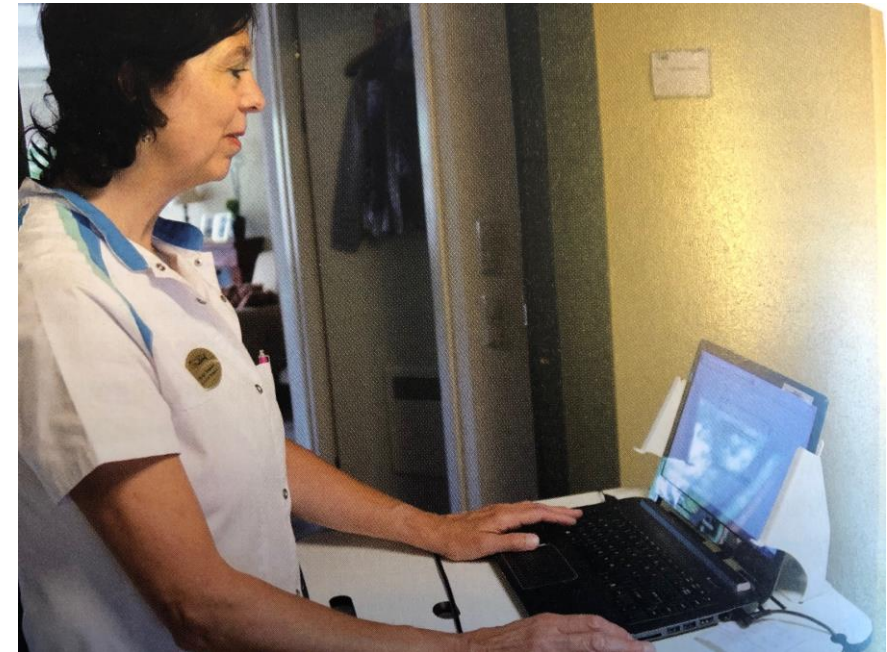
Contextuele spanningsvelden voor zorgvragers

Wat betekent het om in een verpleeghuis te gaan werken ?

De 5 thema's

1. Willen zorgen
2. Belang hechten aan afstemmen en samenwerken
3. Voldoening ervaren
4. Geconfronteerd worden met grenzen
5. Behoefte aan steun en vrijheid

Contextuele spanningsvelden voor zorgverleners

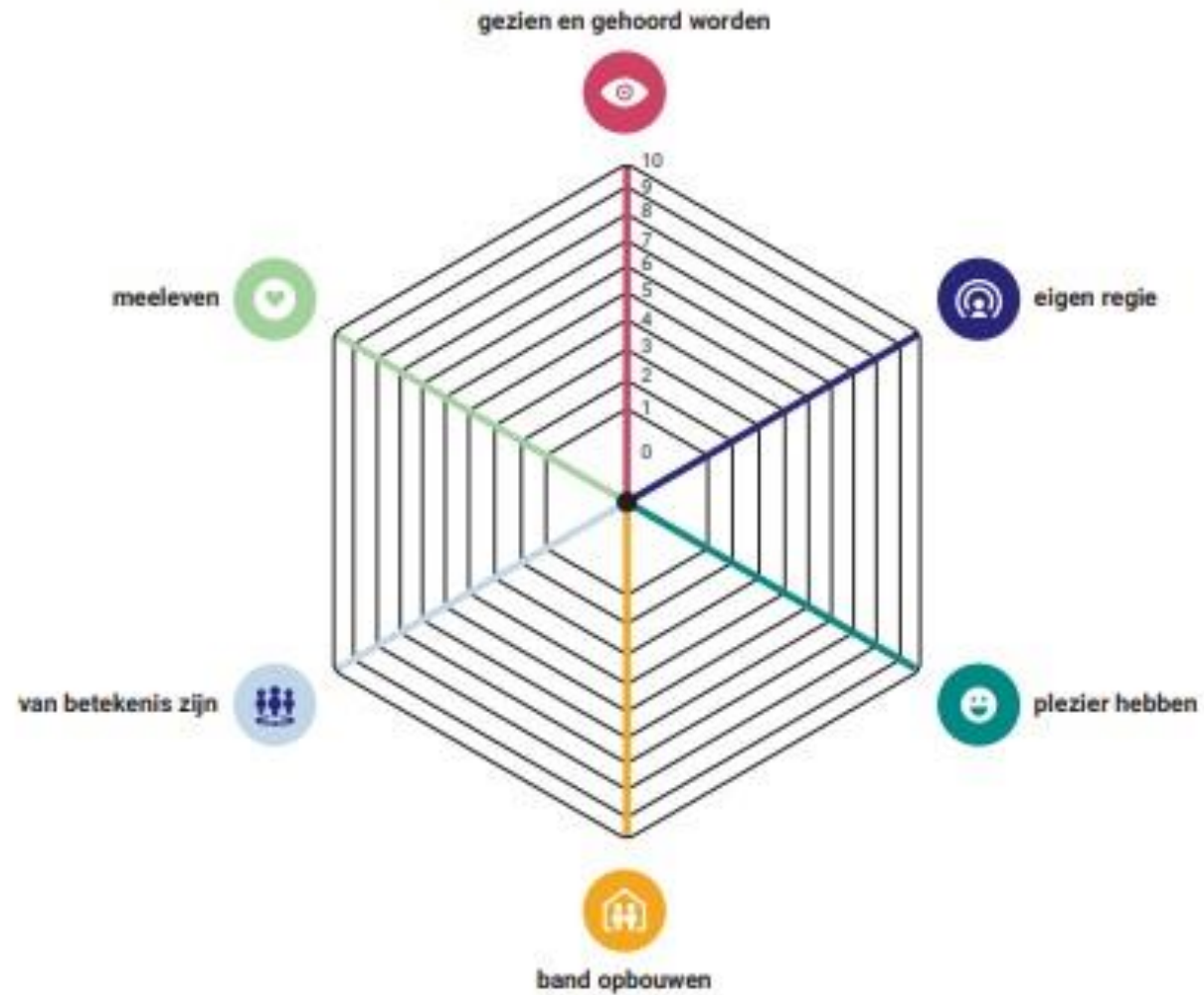

ZINVOL LEVEN EN WERKEN

De wisselwerking in de zorgrelatie
Gemeenschappelijke thema's

Aspecten van zingeving

Uitgangspunten training verpleeghuis

- Zingeving ≠ voorbehouden aan geestelijk verzorgers.
- Méér *aandacht* voor zingevingdimensie.
- Eigen ervaringen eerst: praktijk -> theorie.
- Aansluiten, aansluiten, aansluiten.
- Bezig zijn met zingevingdimensie gaat ook over je eigen zingeving.
- Waarde van oefenen met échte, spontane, eigen verhalen van de deelnemers: kwetsbaar!
- Doel training bij een multidisciplinaire groep verhelderen: vertrouwd raken met een (nieuwe) gedeelde taal.
- Vertrouwdheid met oefenen van reflectie- en gespreksvaardigheden (in een groep).

Handelingsgericht -> Zingevinggericht

Presentie

Zorg dat je er bij bent, dat je met hoofd, lijf en handen bij de ander bent.

Wat je doet moet voortkomen uit de relatie met de ander, wat gedaan wordt moet in de relatie begrepen worden.

Aansluiten, aansluiten, aansluiten (in leefwereld, taal, logica, optreden).

Kernwoorden: trouw, aanspreekbaar zijn, interrumppeerbaar zijn, geen eigen agenda, ongehaast, aandachtig 'vrij' zijn voor wat zich aandient.

Innerlijke ruimte van jezelf

Kwaliteit van de aanwezigheid met **innerlijke ruimte**

- open om nieuwe dingen te leren kennen,
- geduldig zijn en aandachtig, betrokken luisteren.

Voorwaarden

- uitgerust
- ontspannen

Helder 'contract' (i.e. dat beiden weten waar je met elkaar aan toe bent in tijd
bijk.)

Zelf-reflectief aanwezig zijn

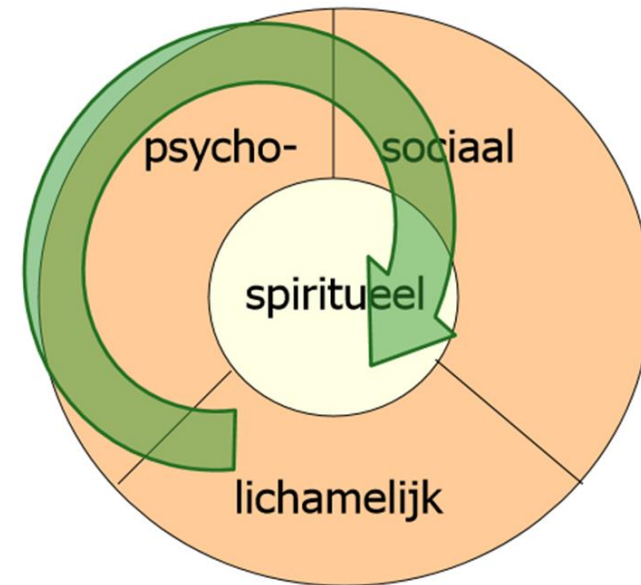

Innerlijke ruimte beheren

Voorwaarden scheppen voor innerlijke ruimte

Zelf-bewust luisteren

- lichaamsbewust
- met oog voor eigen emotie
- oor voor verbondenheid met eigen verhaal (maar dat alleen ten dienste van ander/het proces inzetten)
- bewustzijn van eigen bronnen

In gesprek

Zingeving: een verdieping in alledaags contact

Rollen:

- **Verteller:** vertelt over wat hem/haar bezighoudt
- **Gesprekspartner:** borgt het gesprek en oefent met presentie en innerlijke ruimte
- **Groep:** luistert naar aspecten van zingeving, wat zie/hoor/voel je in de (non-)verbale communicatie van presentie en innerlijke ruimte? Kun je verschillende lagen in het gesprek ontdekken?

Nabespreking

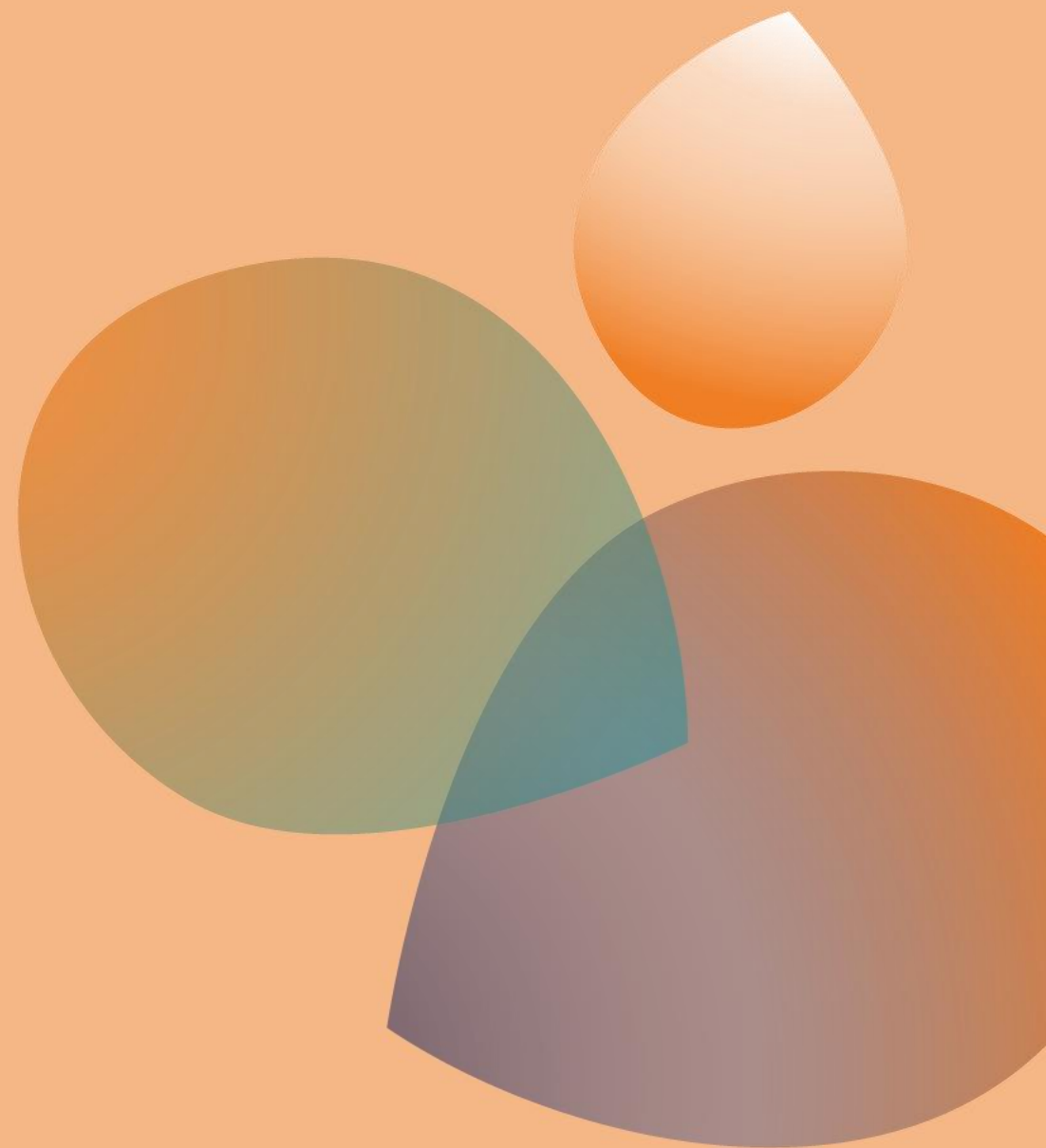
De volgorde van de nabespreking

- 1 - Verteller vertelt hoe hij/zij het ervaren heeft.
- 2 – Gesprekspartner vertelt hoe hij/zij het ervaren heeft.
- 3 – Groep vertelt wat opviel:
 - aspecten van zingeving
 - presentie en innerlijke ruimte
 - lagen in het gesprek

Afronding

- Hoe ga je weg / wat neem je mee?

Literatuur:

- Baart A. Aandacht, Etudes in presentie. Utrecht: Uitgeverij Lemma; 2005.
- Engels Y. Contextgerichte communicatie en zorgplanning bij ouderen. Luisteren naar wat er voor de patiënt toe doet. Socares september 2023.
- Integraal Kankercentrum Nederland. Zingeving en spiritualiteit in de palliatieve fase. Landelijke richtlijn. Pallialine. 2018.
- Leer N.A. van der. Zinnvolle zorg in het verpleeghuis. Een onderzoek naar de samenhang tussen zorg en zin en de rol van de geestelijk verzorger. Utrecht: Kokboekencentrum (dissertatie) 2020.
- Leer N.A. van der. Zingeving in het verpleeghuis. Nurse Academy, 2023(4), p.24-28.
- Leeuwen, R. van & Cusveller, B. (2005). Verpleegkundige zorg en spiritualiteit. Professionele aandacht voor levensbeschouwing, religie en zingeving. Utrecht: Lemma.
- Leget, C. (2009). Van levenskunst tot stervenskunst, over spiritualiteit in de palliatieve zorg. Tiel: Lannoo
- Network MVC. Spiritual support steering group. Final report on spiritual support. Stevenage, UK: Mount Vernon Cancer Network; 2007.
- Vosselman, M. & Houit, K. van (2013). Zingevende gespreksvoering, helpen als er geen oplossingen zijn. Amsterdam: Boom/Nelissen.
- Weiher E. Mehr als begleiten: ein neues Profil für die Seelsorge im Raum von Medizin und Pflege. Mainz: Matthias-Grünwald-Verlag; 2001.
- In press: Fruneaux, Slöetjes en Beihnsner. Hoe je het hart van de zorg kunt verdiepen. Nurse Academy, 2024.
- In press: Leer N.A. van der. Zinnvolle zorg in het verpleeghuis. Tijdschrift Geestelijke Verzorging, 2024.